

Utlåtande 2009:32 RV (Dnr 322-155/2001)

Bostäder för elallergiker

**Motion av Ann-Marie Strömberg och Dick Urban Vestbro (båda v)
(2001:11)**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2001:11) av Ann-Marie Strömberg och Dick Urban Vestbro (båda v) anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Joakim Larsson anför följande.

Ärendet

Ann-Marie Strömberg och Dick Urban Vestbro (båda v) föreslår i en motion (2001:11), *bilaga 2*, att det ska göras en utredning över möjligheten att använda stadens fastighetsbestånd för att inrätta en eller flera "elfria zoner" med bostäder för uthyrning till elallergiker.

Bakgrunden är enligt motionärerna att det finns människor som på grund av elallergi har stora svårigheter att finna lämplig bostad eftersom det överallt i en tätort finns elektromagnetiska fält. Bostäder på landet borde därför enligt motionärerna vara lämpliga, särskilt om de saknar elektricitet eller ligger långt från tätorter.

Beredning

Motionen har remitterats till gatu- och fastighetsnämnden (GFN) samt Stockholms stads Bostadsförmedling AB.

Gatu- och fastighetsnämnden svarar att nämnden, sedan länge, lämnat lämpliga ledigblivna torp till bostadsförmedlingen för förmedling till elallergiker. Detta kan nämnden fortsätta med, om bostadsförmedlingen så önskar. Urval av två till tre torp som saknar elektricitet görs från listan med tomställda objekt. Dessa torp har förmedlats i befintligt skick till den person som bostadsförmedlingen anvisar. Att ansvaret för anpassningar i husen åvilar den enskilde hyresgästen kommer att regleras i de avtal som upprättas.

Gatu- och fastighetsnämnden föreslår att en "buffert" på två till tre torp även fortsättningsvis reserveras för förmedling till elallergiker. Torpen hyrs ut i befintligt skick och åtgärder i bostäderna för att anpassa dem enligt särskilda medicinska krav är den enskilde hyresgästens ansvar. Önskar hyresgästen sedan köpa torpet ska försäljning ofördröjligen ske. Några förändringar föreslås inte att nämnden vidtager i nyss införda rutiner.

Stockholms stads Bostadsförmedling AB:s styrelse anser att problemen med att hitta lämpliga bostäder för elöverkänsliga är så stora att det motiverar en utredning om möjligheten att använda ett antal av stadens "torp" för elöverkänsliga.

Mina synpunkter

Stockholm växer och det är positivt. I en storstad som Stockholm, som ständigt utvecklas med ny byggnation och modern teknik och grannars elkonsumtion som en naturlig del, påverkar boendesituationen för en person som är elöverkänslig. Det är svårt att finna en bostad som fungerar för elöverkänsliga i en storstad som Stockholm. I vissa fall kan personer med elallergi hjälpas genom bostadsanpassningsbidrag från stadsbyggnadskontoret. I några fall har torp från fastighetskontoret (dåvarande gfk) förmedlats via bostadsförmedlingens förtursenhet. Antalet möjliga torp är av flera skäl mycket få och de fåtal torp som finns för detta ändamål har ofta varit i så dåligt skick att de ändå endast tjänat som avlastning under sommarmånaderna.

Samtidigt tycks finnas få personer som har en så pass omfattande elöverkänslighet att de behöver ett särskilt boende. I dagsläget har totalt åtta stycken personer beslut om förtur till torp. Två elöverkänsliga har beslut om lägenhet. Under 2007 förmedlades ett torp och år 2008 hade bostadsförmedlingen inga ansökningar om förtur från elöverkänsliga. Mot bakgrund av detta samt att det även i stockholmregionens yttre, mer glesbebyggda, delar idag knappast finns områden som är avskärmade från elstörningar av olika slag, måste det vara bättre att finna lösningar för varje enskild individ och dennes behov än att

skapa så kallade elfria zoner för bostäder till personer med elallergi i Stockholm.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2001:11) av Ann-Marie Strömberg och Dick Urban Vestbro (båda v) om bostäder för elallergiker

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande

1. Motion (2001:11) av Ann-Marie Strömberg och Dick Urban Vestbro (båda v) återremitteras för remissbehandling i Kommunstyrelsens handikappråd.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Stockholms stad har setts som en föregångare när det gäller att stötta dem som blivit elöverkänsliga, genom elsanering av bostäder och uthyrning av torp i mindre strålningsbelastade miljöer. Ett förslag på område som skulle kunna vara lämpligt är Kyrkhamn-Lövsta.

Elallergikerna i staden är en liten grupp människor med stora problem, speciellt svårt är det att elallergi inte erkänns fullt ut som funktionsnedsättning och elallergikers besvär därför inte alltid tas på allvar. Att finna lämplig bostad är en svårighet för många elallergiker. Det är av stor vikt att motionen remitteras till Kommunstyrelsens handikappråd för yttrande.

Enligt uppgifter på webbplatsen för Elöverkänsligas Riksförbund är cirka 70 % av medlemmarna kvinnor - två kvinnor på varje man. Frågan om elallergikers möjlighet till en god bostad är således i hög grad en jämställdhetsfråga.

Vår uppfattning är att den resurs som staden har i form av de fastigheter staden äger i andra kommuner, ofta mindre torpstugor belägna i glesbygd, bör förbli i stadens ägo. Att som den moderatledda majoriteten sälja ut dessa delar av fastighetsbeståndet är djupt olyckligt.

Stadens och i synnerhet fastighetsnämndens syfte måste vara att långsiktigt förvalta stadens fastighets- och markinnehav för att nå målet med en god fastighetsförsörjning för stockholmarna och boende i kranskommunerna. I fallet med elallergikerna är det uppenbart att staden borde utöka sitt fastighetsbestånd. Staden bör därför aktivt köpa torp som hyrs ut till elallergiker. När hyresgästen flyttar/avlöder ska fastigheten återgå till kommunen, vilken därefter kan ges till en annan elallergiker.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2001:11) av Ann-Marie Strömberg och Dick Urban Vestbro (båda v) anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 11 februari 2009

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Joakim Larsson

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* (mp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. i huvudsak bifalla motionen
2. därutöver anföra följande:

Det är viktigt att staden underlättar för elallergikerna och i motionen finns det många bra förslag på hur detta ska göras, t.ex. kartläggning över lämpliga fastigheter i stadens ägo. Även fastigheter i stadens ägo utanför kommungränserna bör kunna upprustas till bostäder för elallergiker med hjälp av bostadsanpassningsbidrag. Det är också viktigt att staden i samverkan med närliggande kommuner bevakar att ledningar och basstationer inte hamnar nära de fastigheter som elsaneras. Ett sätt att minska strålningen är att använda basstationer där själva stationen placeras i toppen, Ericsson Tower Tube är ett sådant exempel. De som lider av elallergi blir lätt isolerade och därför bör staden försöka ordna flera elsanerade bostäder i ett och samma område.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I en motion (2001:11) från Ann-Marie Strömberg och Dick Urban Vestbro (båda v), *bilaga 2*, konstaterar motionärerna att det i staden finns människor som på grund av elallergi har stora svårigheter att finna lämplig bostad, eftersom det överallt i en tätort finns elektromagnetiska fält. Bostäder på landet borde därför enligt motionärerna vara lämpliga, särskilt om de saknar elektricitet eller ligger långt från tätorter. Motionärerna föreslår därför att det görs en utredning över möjligheten att använda stadens fastighetsbestånd för att inrätta en eller flera "elfria zoner" med bostäder för uthyrning till elallergiker.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till dåvarande gatu- och fastighetsnämnden samt Stockholms stads Bostadsförmedling AB.

Gatu- och fastighetsnämnden

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2001 att överlämna och åberopa kontorets utlåtande som svar på remissen av motionen.

Reservation anfördes av Ann-Marie Strömberg m.fl. (v) till för-
mån för det av Ann-Marie Strömberg m.fl. (v) framställda yrkandet, *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Per Bolund (mp) enligt det av honom anförda yrkan-
det, *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Börje Vestlund m.fl. (s), *bilaga 1*.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 maj 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret har sedan något år lämnat lämpliga ledigblivna torp till bostadsförmedlingen för förmedling till elallergiker. Detta kan kontoret fortsätta med, om bostadsförmedlingen så önskar. Urval av två till tre torp som saknar elektricitet görs från listan med tomställda objekt. Torpen kommer därefter att förmedlas, dvs. hyras ut eller helst säljas, i befintligt skick till den person som bostadsförmedlingen anvisar. Att ansvaret för anpassningar i husen åvilar den enskilde hyresgästen kommer att regleras i de avtal

som upprättas.

Kontoret föreslår att en "buffert" på två till tre torp även fortsättningsvis reserveras för förmedling till elallergiker. Torpen hyrs ut i befintligt skick, och åtgärder i bostäderna för att anpassa dem enligt särskilda medicinska krav är den enskilde hyresgästens ansvar. Önskar hyresgästen sedan köpa torpet ska försäljning ofördröjligen ske. Några förändringar föreslås inte att kontoret vidtager i nyss införda rutiner. Kontoret föreslår att med detta utlåtande är föreliggande remiss besvarad.

Stockholms stads Bostadsförmedling AB

Stockholms stads Bostadsförmedling AB beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2001 att godkänna förvaltningens förslag till svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Malte Sigemalm (s), *bilaga 1*.

Stockholms stads Bostadsförmedlings tjänsteutlåtande daterat den 18 april 2001 har i huvudsak följande lydelse.

I förtursverksamheten har bostadsförmedlingen under många år hanterat elallergikers bostadsproblem. För närvarande finns fem hushåll med dessa problem i förturskön. Det har vant förknippat med stora svårigheter att finna lämpliga lägenheter. Genom bostadsanpassning kan en del av problemen åtgärdas, men de största svårigheterna uppkommer genom den yttre miljön. Mobiltelefonmaster, flygleder och grannars elkonsumtion är exempel på yttre faktorer som efter en tids boende omöjliggjort boende i en "utvald" och anpassad lägenhet med godtagbara mätvärden. Flera förturssökande har tvingats söka förtur på nytt beroende på förändringar i omgivningen.

Under våren 2000 försökte bostadsförmedlingen i samarbete med gatu- och fastighetskontoret och de elöverkänsliga som hade förtur att välja ut ett antal lämpliga torp som ägdes av staden för sk provboende. Torpen hyrdes ut med fritidshuskontrakt. Erfarenheterna från detta var blandat. Den största svårigheten var dock att fastigheterna var i ett sådant skick att de inte var beboeliga under vintertid samt att möjligheten till bostadsanpassningsbidrag inte fanns beroende på att fastigheterna var belägna i annan kommun. Påverkan från grannars elkonsumtion fanns också i detta boende, vilket pekar på att urvalet av lämpliga fastigheter även måste omfatta torpen inom en viss radie.

Sammanfattningsvis anser bostadsförmedlingen att problemen med att hitta lämpliga bostäder för elöverkänsliga är så stora att det motiverar en utredning om möjligheten att använda ett antal av stadens "torp" för elöverkänsliga.

RESERVATIONER M.M.

Gatu- och fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Ann-Marie Strömberg (v) och Hamid Mosavi-Porasl (v) enligt följande

- att till kommunstyrelsen överlämna kontorets tjänsteutlåtande,
- att föreslå att staden upprättar ett handlingsprogram för bostäder för elallergiker "elfria bostäder i elfria zoner" i enlighet med nedanstående riktlinjer,
- att föreslå att staden framställer hos regeringen om möjlighet till bostadsanpassningsbidrag för bostäder belägna i andra kommuner,
- samt
- att därutöver anför följande:

Elallergikerna i staden är en liten grupp människor med stora problem, speciellt svårt är det att elallergi inte erkänns fullt ut som funktionsnedsättning och elallergikers besvär därför inte alltid tas på allvar. Att finna lämplig bostad är en svårighet för många elallergiker. I tätorter finns elektromagnetiska fält, både inomhus och utomhus. Den egna bostaden går till nöds att elsanera inomhus, men utomhus drabbas elallergiker av svårigheter, de blir fångar i sina egna hem.

En möjlighet för staden att hjälpa elallergiker med bostad är att ta tillvara den resurs som staden har i form av de fastigheter staden äger i andra kommuner, ofta mindre torpstugor belägna i glesbygd och ofta omoderna och därmed lämpliga för iordningställande till bostäder eller fritidshus för elallergiker. Dessa fastigheter bör med hjälp av bostadsanpassningsbidrag kunna rustas upp och hyras ut till bostäder eller fritidshus för elallergiker. De elsanerade bostäderna bör förbli i stadens ägo och inte säljas ens till hyresgästerna, detta för att de elsanerade bostäderna skall förbli fristäder för elallergiker.

Gatu- och fastighetskontoret har i mindre skala börjat att till Stockholm Bostadsförmedlings AB överlämna lediga fastigheter som bedöms lämpliga som bostäder för elallergiker. Denna verksamhet bör fortsätta och utökas och även behovet av fritidsbostäder för elallergiker bör beaktas. Det kan vara svårt för yrkesarbetande elallergiker att ha torpstugor i glesbygd som permanentbostäder, men även möjligheten att under fritiden kunna få andas ut i en elfri miljö kan vara en stor lättnad för elallergiker.

Enligt kontoret finns det inte något samlat fastighetsbestånd som skulle vara lämpligt som elfri zon för elallergiker. Då staden har sålt ut stora fastighetsbestånd och försäljningsbetinget sedan länge är uppfyllt borde staden kunna utöka sitt fastighetsbestånd genom inköp av lämpliga fastigheter och eventuellt försöka få till stånd en "stugby" av lämpliga fastigheter i en elfri zon. Bostäder för stadens invånare är obe-

stridligen stadens ansvar varför dylika inköp borde kunna förenas med stadens gällande försäljningspolicy.

Samarbete med de kommuner där fastigheterna är belägna är en självklar förutsättning för att "elfria bostäder i elfria zoner" skall kunna komma till stånd, så att inte ledningsdragning, basstationer för mobiltelefon och andra installationer eller byggnationer som är till förfång för elallergiker installeras i de elfria zonerna.

Ett problem i sammanhanget är att bostadsanpassningen åvilar den kommun där fastigheten är belägen, samtidigt som fastighetsägaren är Stockholms stad och hyresgästerna kommer från Stockholm. Staden bör därför hos regeringen framställa om möjlighet till bostadsanpassningsbidrag även för bostäder belägna i annan kommun.

Reservation anfördes av Per Bolund (mp) enligt följande

Nämnden beslutar

- att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag
- att även utreda möjligheterna att använda bebyggelsen i Kyrkhamn som bostäder för elallergiker,
- samt
- att därutöver anföra

Förvaltningen har tagit denna viktiga motion på allvar och kommer att se till att ha en buffert med ett par av stadens torp som inte har el i händelse av att de behövs för elallergiker. Att vara elallergiker kan vara att vara hänvisad till ensamhet p.g.a. sitt handikapp. Nu finns en möjlighet att se till att åtminstone några personer med detta funktionshinder kan få någon form av gemenskap. Bostäderna i Kyrkhamn har inte el och bör kunna sättas av för elallergiker. Särskild hänsyn till detta bör tas vid exploatering av Lövstaområdet.

Särskilt uttalande gjordes av Börje Vestlund (s), Teres Lindberg (s) och Cattanna Agrell (s) enligt följande

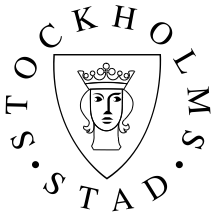
Vi anser att det är rimligt att elallergiker kan beredas ett boende som är anpassat till deras särskilda omständigheter. Vi anser dock att den föreslagna lösningen inte är tillfredställande. De hus som åsyftas är ofta nedgångna och det finns ingenting som med automatik talar för att hus bara för att de ligger långt från centrala Stockholm är mer lämpade för elallergiker.

Stockholms stads Bostadsförmedling AB:s styrelse

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Malte Sigemalm (s) enligt följande

Problemen för de som drabbas av elallergi är omfattande i och med att elektroniska produkter finns ständigt i vår närhet. Det gäller även stationer för mobiltelefoni som byggs ut i staden i stor omfattning.

Att anvisa torp som bostad för elallergiker är en sätt att reducera drabbades symptom. Det är viktigt att staden har ett antal torp till förfogande samt att man inte säljer ut dessa torp som kan vid olika tillfällen nyttjas av elallergiker.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2001:11

2001:11

Motion av Ann-Marie Strömberg och Dick Urban Vestbro (båda v) om bostäder för elallergiker

Staden äger stora fastighetsbestånd såväl inom stadens gränser som i andra kommuner, framför allt inom Stockholms län. Många av dessa fastigheter är mindre bostadshus i glesbygdsområden, torpstugor, ofta omoderna och använda som fritidshus.

Samtidigt finns det i staden människor som på grund av svår elallergi har stora svårigheter att finna lämplig bostad. Överallt i en tätort finns elektromagnetiska fält, både inomhus och utomhus. Den egna bostaden går till nöds att elsanera inomhus, men utomhus drabbas elallergiker av svårigheter, de blir fångar i sina egna hem.

Det är inte många människor det handlar om. Stockholm Bostad AB mottar årligen 10 - 15 ansökningar från elallergiker om förtur till lämplig bostad, varav mindre än hälften beviljas. Även om elallergikerna inte är många till antalet har de oerhörda svårigheter. Elallergi erkänns inte fullt ut som ett handikapp (forskning pågår och det finns olika uppfattningar om orsakerna till elallergikernas besvär) och elallergikers besvär tas därför inte alltid på allvar.

Enligt stadens försäljningspolicy skall alla fastigheter som ”inte oundgängligen behövs för stadens egna verksamhet” säljas. Detta gäller i synnerhet av staden ägda fastigheter i andra kommuner.

Att tillhandahålla bostäder för de egna invånarna är stadens ansvar och staden har också ett speciellt ansvar för att människor med funktionsnedsättning erhåller en bostad som fungerar för deras behov.

De mindre fastigheter som staden äger i andra kommuner skulle kunna användas som bostäder för elallergiker. Just dessa omoderna torp skulle genom bostadsanpassning, upprustning och uthyrning kunna bli fredade zoner för stadens elallergiker. Då torpen är belägna i glesbygd är det också lättare att få till

stånd elfria zoner även i den närmaste omgivningen. Torpen skulle kunna användas både som permanenta bostäder och som fritidsbostäder för elallergiker.

Vad som behövs är:

- en kartläggning över det bestånd av lämpliga fastigheter som finns i stadens ägo
- ett eller flera lämpliga områden avgränsas som ”elfria zoner”
- framställan görs till regeringen om möjlighet till bostadsanpassningsbidrag även för bostäder belägna i annan kommun
- fastigheterna undantas från försäljning, rustas upp till permanentbostäder med hjälp av bostadsanpassningsbidrag och hyrs ut som bostäder till elallergiker
- att de berörda kommunerna i planläggning bevakar att ledningsdragnings-, basstationer för mobiltelefoni och andra installationer eller byggnationer som är till förfång för elallergiker inte förekommer i de elsanerade zonerna.

Vi föreslår kommunfullmäktige besluta

- att utreda möjligheten att enligt ovanstående intentioner använda stadens fastighetsbestånd för att inrätta en eller flera ”elfria zoner” med bostäder för uthyrning till elallergiker.

Stockholm den 5 februari 2001

Ann-Marie Strömberg

Dick Urban Vestbro